

NORGES HØYESTERETT

Den 4. juni 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Gjølstad, Endresen og Bergsjø i

HR-2013-01167-U, (sak nr. 2013/603), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Stian Mæland)

B (advokat Trygve Staff)

C (advokat Marianne Darre-Næss)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte anker over dom i straffesak fremmet etter straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum.
- (2) Fjordane tingrett avsa 2. juli 2012 dom med slik domsslutning:
  - "1. **B, født 17.12.1962, dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271, straffeloven § 168 første straffalternativ og straffeloven § 272 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 2 - to - år og 4 - fire - måneder.**
Fullbyrdelsen av 1- ett - år og 4 - fire - måneder av fengselsstraffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 - to - år.
  2. **A, født 26.01.77, dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271 og straffeloven § 272 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 1 - ett - år og 10 - ti - måneder.**
Fullbyrdelsen av 1- ett - år og 4 - fire - måneder av fengselsstraffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 - to - år.
  3. **C, født 24.04.56, dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 1 - ett - år og 8 - åtte - måneder.**

Fullbyrdelsen av 1- ett - år og 4 - fire - måneder av fengselsstraffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 - to - år.

Hun dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til D med 1 035 000 - enmillionogtreffifemtusen - kroner. Hun hefter solidarisk for kravet sammen med B og A."

- (3) De domfelte anket tingrettens dom til Gulating lagmannsrett. Ankene gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen og straffutmålingen. C begjærte også ny behandling av det sivile kravet.
- (4) Gulating lagmannsrett avsa 2. januar 2013 beslutning om å nekte ankene fremmet. Beslutningen er truffet i medhold av straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum.
- (5) *B, A og C* har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett. Samtlige har gjort gjeldende som saksbehandlingsfeil at lagmannsrettens begrunnelse er mangelfull. A har videre anført at lagmannsretten ikke har utøvd et forsvarlig skjønn, mens C har anført at det ut fra retts- og bevisspørsmålene i saken ikke var forsvarlig å nekte anken fremmet ved skriftlig og forenklet behandling. Samtlige har nedlagt påstand om at lagmannsrettens beslutning oppheves.
- (6) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av de domfeltes anker. Ankene til Høyesterett er derfor påstått forkastet.
- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjette ledd. Dette omfatter blant annet om lagmannsretten har vurdert spørsmålet om anken skal tillates fremmet etter riktig vurderingstema og riktig bestemmelse i straffeprosessloven § 321, jf. Rt. 2003 side 1494 og Rt. 2012 side 1342 avsnitt 15.
- (8) Lagmannsretten har utelukkende vurdert spørsmålet om ankene skal tillates fremmet etter straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum.
- (9) B ble imidlertid i tingretten domfelt for en overtredelse av straffeloven § 168 første straffalternativ i henhold til tiltalens post II. Strafferammen for overtredelse av straffeloven § 168 første straffalternativ er fengsel fra seks måneder til åtte år. Dette er følgelig en forbrytelse "som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år". Domfelte har dermed krav på at anken over dette forholdet henvises til ankebehandling, jf. straffeprosessloven § 325, jf. § 321 tredje ledd. Når lagmannsretten har oversett dette, foreligger en saksbehandlingsfeil som klart bør tillegges virkning utenom anken, jf. straffeprosessloven § 385 tredje ledd annet punktum og Rt. 2001 side 1493. Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves så langt gjelder nektelsen av å fremme anken over domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 168 første straffalternativ.
- (10) Straffeloven § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd, jf. § 271 og straffeloven § 272 første ledd – som B for øvrig er domfelt for – har ikke strafferamme på fengsel i mer enn seks år. Disse forhold er videre pådømt i realkonkurrens med overtredelsen av straffeloven § 168 første straffalternativ. Lagmannsretten har dermed korrekt vurdert Bs anke over tiltalens post I og III etter straffeprosessloven § 321 annet ledd, jf. Bjerke m.fl., Straffeprosessloven, kommentarutgave side 1139 avsnitt 18. Det samme gjelder As anke og Cs anke over straffekravet.

- (11) Hensynet til sammenheng og til domfeltes rett til reell og ny prøving for forhold som omfattes av § 321 tredje ledd, kan imidlertid tilsi at deler av en anke som isolert sett kan nektes etter annet ledd første punktum, likevel behandles dersom disse delene tematisk eller bevismessig er rimelig relaterte til deler som fremmes, jf. Rt. 2009 side 513 avsnitt 12 med videre henvisning til Rt. 2002 side 1043. Se også Rt. 2005 side 997 avsnitt 11 hvor det uttales at en henvisning ikke kan begrenses dersom domfellelsen gjelder flere faktiske handlinger (realkonkurrens) som står i så nær sammenheng med hverandre at det ville legge uakseptable føringer for bevisførselen i lagmannsretten dersom domfellelsen for enkelte av forholdene ble nektet fremmet.
- (12) Grunnlaget for tingrettens domfellelse etter straffeloven § 168 første straffalternativ er at Bs ved sin advokat innga anmeldelse til Spesialenheten for politisaker, hvor han hevdet at polititjenestemenn ved X lensmannskontor hadde unnlatt å levere tilbake gjenstander og dokumenter som han hevdet hadde blitt beslaglagt under en ransaking i hans hjem. Anklagen ble ansett å være falsk, idet tingretten fant det bevist at de aktuelle gjenstandene og dokumentene ikke hadde blitt beslaglagt av politiet.
- (13) Til sammenligning bygger domfellelsen for forsikringsbedrageri etter straffeloven § 272 første ledd på at B og A i fellesskap – etter at politiets beslag var tilbakelevert – uriktig meldte en rekke gjenstander stjålet/ødelagt av X lensmannskontor. Tingretten fant det bevist at de tiltalte var klar over at de gjenstandene som ble meldt stjålet til forsikringsselskapene, ikke hadde vært en del var politiets beslag, og at politiet heller ikke hadde ødelagt gjenstander. Det er følgelig en meget nær bevismessig sammenheng mellom domfellelsen for falsk anklage og domfellelsen for forsikringsbedrageri.
- (14) Det er også en bevismessig sammenheng mellom tiltalen for falsk anklage og bedrageritiltalen – straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271. Et sentralt bevis tema i forbindelse med sistnevnte tiltalepunkt er om B har et teknisk prosjekt under utvikling i Australia. B hevdet under hovedforhandlingen at omfattende dokumentasjon relatert til det påståtte prosjektet hadde gått tapt ved politiets beslag. Tingretten vurderte dette under drøftelsen av bedrageritiltalen og fant etter bevisførselen å kunne utelukke at politiets beslag ikke ble tilbakelevert i sin helhet. Videre la tingretten til grunn at beslaget ikke inneholdt dokumenter relatert til det påståtte prosjektet. Tingrettens avgjørelse under tiltaleposten om falsk anklage består i det vesentlige av en henvisning til drøftelsen under bedrageritiltalen. Det er også i forsvarers støtteskriv til lagmannsretten fremholdt at det er en bevismessig sammenheng mellom tingrettens domfellelse for falsk anklage og bedrageriforholdene.
- (15) Lagmannsrettens saksbehandlingsfeil knyttet til domfellelsen for falsk anklage bør etter dette lede til at nektelsen av å fremme Bs anke i sin helhet bør oppheves. Ved lagmannsrettens fornyede prøving av anken over domfellelsen under post I og III må det tas stilling til om det ut fra sammenhengen med post II er forsvarlig å nekte anken fremmet.
- (16) Spørsmålet blir så om saksbehandlingsfeilen også bør tillegges virkning for de to andre domfelte. Deres anker over straffekravet er som nevnt i sin helhet korrekt vurdert etter straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum.
- (17) Etter ankeutvalgets syn bør opphevelsen også omfatte de andre domfelte. Lagmannsretten skal etter straffeprosessloven § 321 annet ledd foreta en skjønnsmessig vurdering. Det forhold at Bs anke helt eller delvis henvises, er åpenbart et relevant moment ved vurderingen av om også de øvrige anker bør tillates fremmet, se Bjerke m.fl., Straffeprosessloven, kommentarutgave side 1136. Lagmannsrettens saksbehandlingsfeil kan dermed ha innvirket på beslutningen i sin

helhet, jf. straffeprosessloven § 385 tredje ledd annet punktum.

- (18) Lagmannsrettens ankenektelse etter straffeprosessloven § 321 oppheves etter dette i sin helhet.
- (19) Utvalget bemerker at lagmannsretten for Cs vedkommende dessuten har gått utenfor sin kompetanse ved å behandle det sivile kravet. Når en anke over straffekravet nektes fremmet, har ikke retten kompetanse til å behandle en begjæring om ny behandling av sivile krav i straffesaken. Retten skulle i stedet ha sendt melding etter straffeprosessloven § 434 sjuende ledd, jf. Rt. 2008 side 449 og HR-2011-00528-U. Opphevelsen av lagmannsrettens beslutning omfatter derfor også behandlingen av det sivile kravet.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Clement Endresen
(sign.)

Liv Gjølstad
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: